

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Instrvctio Novitiorvm

Juan <de Jesús Maria>

Coloniæ, Anno M.D.C.XIII

De tentationibus. Cap. 8.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48624](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48624)

affinitatem: vtilius visum est, de virtutibus agere, ac eo quod ad vitia præsertim capitalia spectat, intexere: Cõpeditior quippe, & ad praxim cõmodior doctrina est quæ simul rationem virtutis parandæ, ac vitij extirpandi demõstrat.

De tentationibus.

Caput VII.

1 **I**Nter emolumenta maxima, quæ passionum cognitio, & debellatio parit, tentationum notitia, & victoria merito ponendæ sunt. Ut enim ex modis passiones primũ excitatas domandi patet, potissimus, & inter omnes efficacissimus tentameta pollendi modus, quia à Patribus traditur, est ipsemet, quæ multis in locis superiorũ capitũ præscripsim.

2 Si enim mox, vt passio aliqua, quavis de causa excitatur, fratres nostri modũ coercendi superius descriptum teneant, nulla eis tẽtamenta nocere poterũt, sed meritum insigniter augebunt: primò quippè insultu repulsa, occasionẽ passionis subiugandæ, virtutis parandæ, contrarijque vitij extirpandi strenuis pugnantioribus offerunt.

3 Verũ, quò sedes tentationũ, & insinuatiõ

ationes nouerint, diuisionē viriū anime à Theologis tradi solitā sic accipiāt.

4 Tres in homine vires cognitioni seruiunt, triplexque ad proportionem eis respondet appetitus.

5 Prima vis appellatur sensitua, quæ sensus oēs tum externos, tum internos, sensum videlicet communem, phantasiam, siue imaginationem cogitatiuā, siue æstimatiuam, memoriam, siue reminiscentiam amplectitur; & cognitionem his sensibus hauitā sequitur appetitus sensituius, ex parte Concupiscibili, Irascibiliq; compositus, quem vnā cum motibus, seu passionibus vndecim satis apertè descripsimus.

6 Vis hæc appellatur inferior hominis pars, siue anima: vnde qui neglecto rationis superioris lumine huic indulgēt, animales ab Apostolo nuncupātur. Vis hæc præterea à Theologis mysticis infimum cælum nominatur.

7 Secūda hominis vis dicitur rationalis, quæ vna cū tertia statim adiicienda superiorē hominis partē cōponit, & est ipse intellectus, prout notitiā ex notitia deducit: ita vt si ratiocinetur humano

more erga temporalia, portio rationis inferior, si erga æterna, vel temporalia per legem æternam, portio rationis superior nuncupetur. Huic responderet rationalis appetitus, seu liberum arbitrium, quæ est ipsa voluntas, qua ratione ab inferiori vel superiore rationis portione mouetur. Vis hæc præterea medium cælum appellatur, ex cuius parte superiore, ac vi tertia mox describenda, spiritus hominis conflatur.

8. Tertia & suprema vis (in qua est synderesis, naturalis videlicet habitus practicus, cuius actus est conscientia) est ipse intellectus, quatenus à Deo lumine proximè recipit, vt prima principia conceptis dumtaxat terminis, naturali, & occulta diuinæ sapientiæ vi supernaturali cognoscat, & vocatur intelligentia, quamuis ab alijs non ipse intellectus acceptus, sed eius actus intelligentia dicitur. Huic responderet voluntas, pro quâ quondam naturalè propensionè ad bonum simplici cōceptu intellectus sibi representatū, à Deo proximè recipit. Vis hæc ex intellectu, voluntateque componitur spiritus, seu tertium cælum appellatur.

9. Spiritus ergò, qui superiorē rationem & intelligentiam, respondentesq; (servata proportione) voluntatis gradus amplectitur, in rationem inferiorem dirigendam, sensusque tum externos, tum internos moderandos, & appetitum regendum incumbit; insigni a-
mē discrimine, cum externis sensibus, & (excepto pudendo) membris om-
nibus, dominio quodā despotico, hoc est, quasi Dominus servis, appetituive-
rò politicè, hoc est, tanquā civibus im-
peret: membra quippè, ac sensus exter-
ni nequeunt retineri: appetitus autem
pertinaciter quoq; reluctatur.

20. Modus tamen illum reprimēdi op-
portunissimus est (quem in c. 3. de re-
medijs amoris, ostendimus) ut visvni,
præsertim amori, velut omnium passi-
onum capiti inferatur, bono meliore
appetitui proposito. ut eo trahatur: ut
sic conspecta pulchritudine carnea,
Concupiscibilis amore flagret, Christi
formam elegantissimam imaginatiua
ex rationis imperio componat & appe-
titum postu non ablato, sed mutato,
permulceat.

ii. Est.

11 Est autē impediō animaduertendū, nostræ salutis hostem, veros Iesu Christi famulos inuidentiùs infestare, quàm Christianos reliquos ei parum infestos, ac propterea oportere illius insultus, ac nocendi artes habere perspectas; Innu- it quippè se in sensus internos, & præter eam feritatē, quā passiones natiuam ha- bet, ipse appetitum vehementer irri- tat: quamobrem opus est, tentationes recenter excitatas, ne malum ingraue- scat, vigilanter, fortiter, celeriterq; di- sciuere.

12 Siue ergò (exempli gratia) re turpi sensibus externis percepta, & ad imagi- natiuam vsque perlata, siue sine exteri- orum sensuum usu sola imaginatione cōposita, siue à dæmone quoq; forma- ta, (cux tria passim accidunt,) quis ten- tetur, in orationis præsertim superioris officium debet accuratissimè reflecti, & ex eo quasi regis subseilio vires om- nes moderari.

13 Tunc ergo tentationis impetu infe- riorem hominis partem commouēte, si ratio quouis modo negligat exortas in appetitu sensitiuo passiones in turpia
fer

ferri, si ad plenam deliberationem non
pertingat, culpam duntaxat venialem
admittit.

14 Si vero ratio inferior, hoc est, quæ
humano modo de rebus iudicat, à su-
periore, quæ diuino modo, iuxta Dei
legem, de rebus censet, non correctæ,
vel (quod est planius) ipsa ratio superi-
or saltem tacitè assètiatur (dum est suf-
ficiens deliberatio) culpam mortalem
committit, nisi res fortassè leuis sit: nã
in rem leuem, superioris quoque ratio-
nis consensus, culpæ venialis est: sed
principaliter asserti exemplum affera-
mus.

15 Tentatur quis impudicè, postquam
rem sepulchram imaginari cœpit exte-
plò concupiscentia feruet: tunc ratio
inferior, hoc est, intellectus humano
more discurrens, velocissimè concipit,
excretionem v.g. feminis ad grauatam
naturam exonerãdam, & corporis va-
letudinem prodesse; voluntatiq; con-
ceptus ille sanitatis proponitur, tanquã
bonum quoddam vtile, ac delectabi-
le: Tunc ergò si ratio superior hoc est,
ipse intellectus, quatenus ad Dei le-
gem.

gem eternam ordinatus est: permittēte sibi voluntate negligit cōsiderare rem illam esse legi Dei aduersam, vel quamuis esse notet, ita tamen permittēte voluntate tepidē notat, vt finat placere ipsi voluntati, tacitus consensus mortalis est: quem tacitum consensum, (qui verē deliberatus est) delectationem morosam Doctores appellant, non à temporis, sed à rationis tacitè assentientis mora, quæ in temporis momento accidere potest.

16 Si verò & ipsa ratio superior expressè consentiat (quod accidit, cum rē turpem intellectus deliberatè cogitat, & voluntas illi heret) manifestum est culpam grauem admitti: nisi res leuis sit, vt nuper asseruimus. Cōsensus quippè superioris rationis, quātumuis expressus, in rem leuem, solam venialem culpam inuoluit.

17 Quin etiam in re grauiſſima si ratio superior non perfectè deliberet, culpa solū venialis inest, vt in subitis motibus infidelitatis (quæ propriè ad superiorē rationem attinet) solet accidere.

18 Ex his patet, vniuerſe verum esse, ex
vno

vno expresso, vel tacito rationis, volū-
tatisq; consensu, culpas omnes, præser-
tim graues exoriri: adeò vt si, per inco-
gitantiam, vel euagationem, vel quam-
uis aliam eius generis causam, non solū
appetitus sensitiuus, verum & intelle-
ctus ipse, vanis, illicitis, vel turpibus per-
horam integram, & diutius inopinus
adhæreat (quod in officio Diuino, & a-
lijs functionibus ferijs, & sacris solet
euenire) culpa mortalis non admitta-
tur.

19 Positis ergò duobus, distractione,
vel turpi, aut inuiti cogitatione, etiam
importunissima, & quantumuis diu-
turna, & voluntate serua, illam statim,
ac animus aduertit, depellendi, men-
temq; colligendi, nunquam mortalis
culpa subintrat.

20 Quapropter cum fratres nostri, (Dei
munere) ita sint affecti, vt praua opera
nolint, res illicitas cogitare, nedum cõ-
mittere, scrupulos, quasi tentationis va-
nissimæ, ac nocentissimæ genus: obre-
pere non sinant.

21 Nauent autem operam, vt tenta-
tionem à consensu dignoscant, & for-
tissimè

tissimè ad primos insultus repugnare consuescant: quamdiu autem notitia tentationū, pugnādi voluntas viguerint, ne credant se incios in grauiā peccata (quæ Dei bonitas est) prolapsuros.

22 Si grauiora tentamenta ingruant, certò sperent, Dei esse, vires non solum pares, sed ex liberalitate maiores suggerere, & facere cum tentatione prouentum. Expediant seipfos, & ament probari; vt cum probati fuerint, accipiant coronam vitæ.

23 Fœlix exitus tentationum est, quem Dei filius tentatus per omnia, pro similitudine absque peccato notauit, dulcissimè sua castra solatus per hæc verba: Vos estis, qui permanistis mecum in tentationibus meis: & ego dispono vobis, sicut disposuit mihi Pater meus regnum, vt edatis, & bibatis super mensam meam. Quid autem tam lautè in mensa illa epulaturis desit, vt non fortiter congregiantur? Transeant ergò fratres nostri per ignem, & aquam, vt in suauissimum educantur refrigerium.

PARS